

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **A. V.**, zast. Mgr. Soňou Adamovou, advokátkou, se sídlem Pplk. Sochora 740/34, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 5. 2008, č. j. 63 Az 55/2007 - 43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Zástupkyni žalobkyně Mgr. Soně Adamové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 29. 5. 2008, č. j. 63 Az 55/2007 - 43, zamítl žalobu žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1-412/VL-10-08-2007, ze dne 21. 5. 2007, a rozhodl dále, že žádný z účastníků, ani Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení. Předmětným rozhodnutím žalovaný zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost a požádala o ustanovení zástupce. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 12. 8. 2008, č. j. 63 Az 55/2007 - 66, ustanovil zástupkyní stěžovatelky pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Soňu Adamovou, advokátku.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovatelce byla soudní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním její věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatelky a je podmíněn již zmíněným přesahem vlastních zájmů stěžovatelky.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kritéria nepřijatelnosti, byl proveden usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 933/2006, www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí shledal, že o přijatelnou kasační stížnost se může typicky, nikoliv však výlučně, jednat v následujících případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu; 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně; 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

Přijatelnost kasační stížnosti je třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.), apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné, ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když

výsledkem by nepochybně byl stejný závěr. Teprve je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany není jenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů kasační stížnosti stanovený § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájemem stěžovatele je rovněž uvést, v čem spatřuje přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Zde je nutné uvést, že stěžovatelka žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdila, Nejvyšší správní soud tak mohl přijatelnost kasační stížnosti posoudit pouze v obecné rovině za použití shora nastíněných kritérií.

Stěžovatelka v kasační stížnosti označila důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a namítala, že Krajský soud v Ostravě její věc nesprávně posoudil, když uvedl, že stěžovatelka v žádosti o udělení mezinárodní ochrany pouze zopakovala skutečnosti v zásadě shodné jako v žádosti předchozí. Stěžovatelka uvedla, že kromě fyzického a psychického násilí, jehož se na ní dopouštěl její bývalý partner na Ukrajině a kvůli nimž ze země původu odešla, v opakované žádosti zmínila i skutečnosti nové. Za novou skutečnost označila stěžovatelka to, že se během svého pobytu v České republice stala obětí obchodu s lidmi a nucené práce. Podle svého tvrzení byla dlouhodobě nucena pracovat v nelidských podmínkách, aniž jí byla vyplacena mzda a byla držena v uzavřené provozovně bez možnosti navštívit lékaře v situaci, kdy se jí zhoršil zdravotní stav. Když se stěžovatelce podařilo se z těchto podmínek dostat, neměla jinou možnost než opět žádat o azyl. Nemohla se na Ukrajinu vrátit, neboť lidé, pro které byla nucena pracovat, měli kontakty i na Ukrajině a vyhrožovali jí, že si ji tam „najdou“. Kontaktovala proto organizaci La Strada, která poskytuje pomoc obětem obchodu s lidmi, a bydlela poté půl roku v chráněném azylovém domě této organizace. Současně stěžovatelka podala trestní oznámení na osoby, které ji během jejího pobytu v České republice vykořisťovaly. Správní orgán měl tyto skutečnosti posoudit ve vztahu k možnosti udělit humanitární azyl na základě § 14 zákona o azylu, tedy měl hodnotit, zda tyto skutečnosti nenasvědčují tomu, že se jedná o případ hodný zvláštního zřetele. Jelikož tak správní orgán neučinil, porušil podle stěžovatelky ustanovení § 3 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a dále ustanovení § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Z uvedených důvodů žalovaný pochybil při hodnocení důvodů, které stěžovatelka na podporu své žádosti uváděla, a proto měl soud napadené správní rozhodnutí zrušit.

Nejvyšší správní soud předesílá, že stěžovatelka v průběhu správního řízení uváděla pouze problémy s bývalým přítelem na Ukrajině, problémy se zaměstnavatelem v České republice a vyjádřila potřebu legalizovat svůj pobyt v České republice. Žádné potíže se státními orgány, soudy, ani policií stěžovatelka na Ukrajině podle svého tvrzení neměla. Z uvedeného je zjevné, že v průběhu správního řízení stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Žalovaný proto žádost stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. d) zákona o azylu.

V takové situaci není na místě zkoumat existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, jak vyslovil Nejvyšší správní soud např. ve svém rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 244/2004, nebo ve svém rozsudku ze dne 27. 5. 2004, č. j. 7 Azs 124/2004 - 45, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 349/2004, podle kterého *vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, stanoví tento zákon také vylučující důvody, při jejichž naplnění žadateli azyl udělit nelze; tyto důvody jsou taxativně stanoveny v § 15 a § 16 tohoto zákona. Jsou-li splněny podmínky vymezené v ustanovení § 16 odst. 1 tohoto zákona, tj. podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, není namístě zkoumat případnou existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) citovaného zákona, protože udělení azylu je za takové situace vyloučeno.*

Legalizací pobytu jako důvodem žádosti o azyl se Nejvyšší správní soud zabýval např. ve svém rozsudku ze dne 19. 10. 2006, č. j. 7 Azs 234/2005 - 48, nebo ve svém rozsudku ze dne 12. 10. 2006, č. j. 6 Azs 297/2005 - 53, či ve svém rozsudku ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 - 43. V naposledy uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud vyslovil, že *institut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů (§ 12 zákona o azylu) a obecně není prostředkem pro řešení jakýchkoli problémů (ekonomických, osobních, rodinných) v zemi původu. Udělení azylu lze aplikovat pouze v omezeném počtu případů ve smyslu zákonem stanovených podmínek. Legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území ČR není v žádném případě důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 10. 2006, č. j. 7 Azs 234/2005 - 48, zákon o azylu sám určuje poměrně striktní pravidla, která musí žadatel o azyl, v případě, že chce získat azyl, splnit. To však není případ stěžovatele, který zcela zjevně zneužívá azylovou proceduru k legalizaci pobytu na území České republiky, což však nikdy nebylo účelem azylového řízení.*

Neshody a možné problémy s bývalým přítelem, představují problémy se soukromými osobami, které z hlediska českého práva nejsou azylově relevantním důvodem, ani důvodem pro přiznání doplňkové ochrany (dříve překážky vycestování). Překážku vycestování v případě potíží se soukromými osobami na Ukrajině řešil Nejvyšší správní soud např. ve svém rozsudku ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 - 60, nebo v rozsudku ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 - 60, *žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami (s tzv. mafií) v domovském státě je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu zřejmě bezdůvodná a to tím spíše, pokud žadatel podal Žádost o azyl až po delším pobytu v České republice a po policejní kontrole, což svědčí tomu, že důvodem Žádosti nebyly problémy žalobce se státními orgány domovského státu, ale toliko snaha o legalizaci pobytu v České republice. Na žadatele se v tomto případě nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*

Konečně skutečnosti, které stěžovatelka uvedla v souvislosti s problémy se zaměstnavatelem v České republice nejsou relevantními důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle zákona o azylu, jelikož se žádným způsobem nepojí se zemí jejího původu, nýbrž naopak jsou spjaty s jejím pobytem na území České republiky.

Ve smyslu § 12 zákona o azylu se azyl udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Přičemž za pronásledování se považuje podle § 2 odst. 7 tohoto zákona závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna státními orgány, stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství. Za pronásledování se považuje i jednání soukromých osob podle věty první, pokud lze prokázat, že stát, strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Základním pojmový znakem je tedy působení, či sféra vlivu státní, či jiné obdobně působící moci na území státu, jehož je žadatel státním občanem. Z tohoto důvodu nemůže být tvrzená skutečnost, že byla stěžovatelka vystavena nelidskému zacházení ze strany soukromé osoby na území státu, ve kterém žádá o poskytnutí mezinárodní ochrany, brána jako relevantní důvod pro její udělení ve smyslu zákona o azylu. Jelikož je stěžovatelka občankou Ukrajiny a uvedla, že byla podrobena nelidskému zacházení v České republice, chybí zde základní pojmový znak, jímž je dosah státní moci země původu stěžovatelky. V souladu s výše uvedeným nemohou být tvrzené skutečnosti rovněž důvodem pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, neboť v okolnosti spočívající v tvrzené perzekuci ze strany soukromého subjektu v zemi, v níž stěžovatelka žádá o azyl, nelze spatřovat důvod hodný zvláštního zřetele.

Nadto se již Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 Azs 360/2005 – 61, v tom smyslu, že neuvedl-li žadatel důvody udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, není pochybením správního orgánu, jestliže nezvažoval udělení azylu podle § 14 zákona, neboť tato úvaha nemá opodstatnění, je-li žádost podle § 16 zákona jako zjevně nedůvodná zamítnuta. Konkrétně v uvedeném rozsudku zdejší soud konstatoval, že *neuváděl-li žadatel o udělení azylu skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být ve své vlasti vystaven pronásledování ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a žalovaný proto zamítl jeho žádost jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) tohoto zákona, nelze žalovanému vytýkat, že nezvažoval možnost udělení azylu z humanitárního důvodu (§ 14 citovaného zákona). Tyto úvahy jsou na místě pouze tam, kde byla v řízení zjišťována existence důvodů podle § 12 zákona o azylu, nikoli v řízení podle § 16 tohoto zákona.*

Povinnost správního orgánu zjistit úplně a přesně skutečný stav věci je limitována tvrzeními žadatele o azyl (mezinárodní ochranu), jak Nejvyšší správní soud judikoval např. ve svém rozsudku ze dne 26. 2. 2004, č. j. 5 Azs 50/2003 - 47, nebo ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003 - 42.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu (zmíněné rozsudky jsou uveřejněny na www.nssoud.cz) poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky podávané v kasační stížnosti. Za situace, kdy stěžovatelka sama žádné důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdila, Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nepřijatelnou, proto ji podle ustanovení § 104a s. ř. s. odmítl.

O náhradě nákladů řízení před Nejvyšším správním soudem bylo za použití ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 téhož zákona rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

Odměna ustanovené zástupkyni stěžovatelky byla stanovena za dva úkony právní služby ve výši 2100 Kč podle § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů [první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a další porada s klientem podle § 11 odst. 1 písm. b) a c) této vyhlášky] a režijní paušál podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za každý úkon. Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud nezjistil, že by ustanovená zástupkyně zpracovala podání týkající se věci samé, za tento úkon jí proto odměna nenáleží. První porada se stěžovatelkou tvoří nedílnou součást převzetí a přípravy zastoupení; zástupkyni stěžovatelky tedy nemůže být přiznána odměna za dvě další porady se stěžovatelkou, neboť další poradu ve smyslu § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu uskutečnila pouze jednu. Zástupkyni stěžovatelky bude vyplacena částka ve výši 4800 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. února 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu